

COLISEUM

100 ANYS DE VIDA

Durant vuitanta anys va ser un dels cinemes imprescindibles de la ciutat. La seva cúpula va acollir l'Agrupació Dramàtica Adrià Gual i va sobreviure a la devastadora bomba de la Guerra Civil que va caure al seu davant

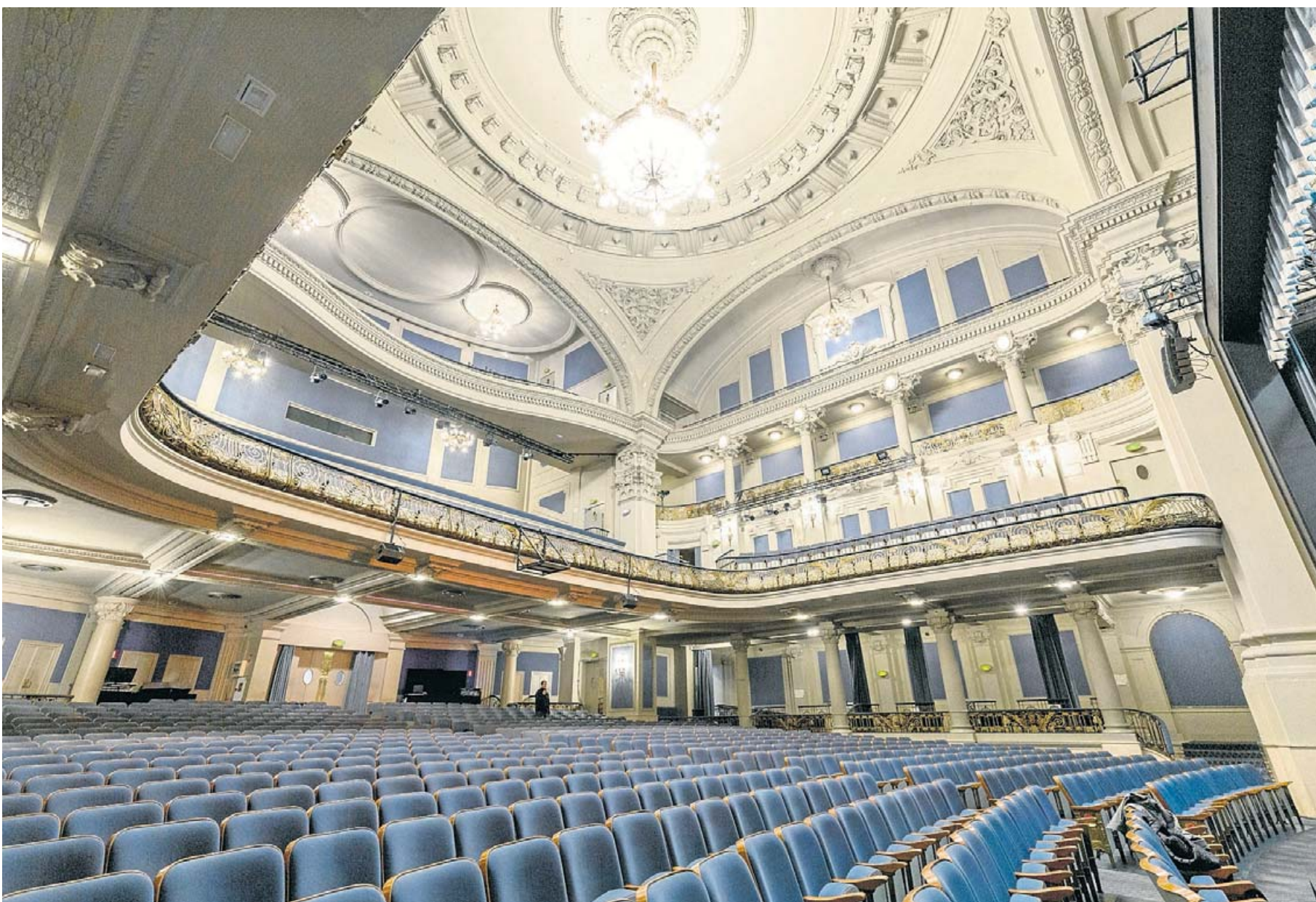
TEXT **Toni Vall** / FOTO **Dani Ríos**

Cent anys de vida i tot va néixer gràcies a una promesa. L'empresari del cinema Catalunya –el més còmode de Barcelona, en plena plaça Catalunya–, Josep Vives, i l'editor de la revista *Mundo Cinematográfico*, Josep Solà, van mantenir una acalorada tertúlia en què debatien sobre quina era la millor sala de cinema de la ciutat. No es van posar d'acord i Solà, contrariat, va alçar al cel una promesa amb forma de juguesca: construiria el millor cinema de Barcelona i d'Europa! Era forassenyat? El temps va demostrar que no.

Avui el Coliseum és una joia de Barcelona. Convertit en teatre l'any 2006, gestionat des de fa molts anys pel Grup Balañá, està sortosament protegit a nivell patrimonial i arquitectònic. Entrar-hi és gairebé com entrar en un temps desaparegut de la ciutat, una excepció, gairebé un privilegi que no hauria de ser tal. Les columnes, el vestíbul, l'entrada als mítics billars inferiors, la taquilla, la decoració antiga, els poms i les portes de tota la vida. I ja a l'interior, de seguida entres a platea, la moqueta, les butaques –també de tota la vida, no em fa recança repetir l'expressió–, les llotges, els relleus superiors, la làmpara senyorial. I l'escenari, esclar. I si pugues les escales arribes als dos amfiteatres i veus totes les perspectives possibles, els cartells de la confiteria, els lavabos –*caballeros y señoras*– i també el balcó des d'on es veu la Gran Via a través dels llistons que subjecten les lletres lluminoses de la façana.

Et venen a la memòria els temps en què has vist entre aquelles parets el *Batman* de Tim Burton, *Un món perfecte* de Clint Eastwood, *Mira qui parla* i *La casa Rússia*. I també els llargs mesos amb *Titanic* omplint dia rere dia el pati de butaques. I també aquella nit memorable del 2008 amb *Cómeme el coco negro*, quan La Cubana va decidir reposar el seu espectacle més memorable. I, molt recentment, John Cleese fent desfil·lar amb un monòleg el seu humor i recordant anècdotes dels anys fabulosos dels Monty Python.

Amb el projecte arquitectònic de Francesc de Paula Nebot, la decoració interior i exterior de Fernández Casals i les figures i relleus noucentistes de la façana a càrrec dels escultors Torra i Passani, el Coliseum va obrir les portes amb la sessió inaugural del 10 d'octubre del 1923. El projecte havia costat 4.500.000 pessetes i el somni de Josep

Solà es va fer realitat. Cinc pessetes a platea i amfiteatre, trenta-cinc a les llotges i una pesseta a general són els preus d'aquella primera sessió que va projectar un noticiari, un petit concert i una selecció de films curts: *¡A casarse tocan!*, *La moderna Dalila* i *No és tan fàcil*. Amb una capacitat de més de 1.800 localitats, el Coliseum aviat esdevindria un referent per al públic benestant de la ciutat, que s'hi trobaria com a casa gràcies, en bona part, al saber fer i les atencions de l'empresari Casimir Bori –l'amo de la mítica distribuïdora CB Films–, que, amb instint visionari, de seguida va saber injectar al Coliseum una marca de fàbrica. Així, patrocinis, exposicions, xerrades i actes paral·lels van integrar-se a la personalitat del cinema.

El pas del cinema mut al sonor va ser una revolució d'abast mundial. També es va notar al Coliseum. El primer film sonor projectat va ser

La cançó de París, amb l'estrella del moment, Maurice Chevalier, el 19 de setembre del 1929. Va ser el punt de partida d'uns anys de grans estrenes a la pantalla del cinema de moda de la ciutat: *La desfilada de l'amor*, *Marroc*, *Montecarlo*, *Tabú*, *La venus rossa*, la primera versió d'*Els deu manaments*, *La Via Làctia*, *Desig*... Les estrelles de Hollywood desfilaven per la pantalla del Coliseum amb tota naturalitat: Jeanette MacDonald, Harold Lloyd, Marlene Dietrich, Gary Cooper, Carole Lombard, George Raft, Alice Faye... Desfilada que es va estroncar traumàticament: la Guerra Civil va obligar a interrompre tota mena de programacions dins del terreny cultural. Molts cinemes es van collectivitzar i el Coliseum no va ser una excepció.

Es podia seguir projectant, però eren reposicions, reestrenes i films de propaganda republicana-

JOIA ARQUITECTÒNICA L'edifici va ser projectat per Francesc de Paula Nebot amb un estil eclèctic, proper al moviment Beaux Arts francès. Amb la decoració interior i exterior de Fernández Casals i les figures i relleus noucentistes de la façana a càrrec dels escultors Torra i Passani, el Coliseum va obrir les portes amb la sessió inaugural del 10 d'octubre del 1923. Originalment tenia 1.815 butaques; actualment té capacitat per a 1.689 persones. Convertit en teatre l'any 2006 i gestionat des de fa molts anys pel Grup Balañá, està protegit a nivell patrimonial i arquitectònic.

Arxiu Toni Vall

ESPAIS DESCONEGUTS A l'esquerra, de dalt a baix, una imatge de la Sala de les Lletres, l'habitació on es guarden les lletres gegants per fer els rètols lluminosos de la façana; la cúpula, avui en desús, i una fotografia feta des de la platea de l'actual teatre. A sobre d'aquestes línies, la façana del Coliseum als anys 50, durant l'estrena de *Los diez mandamientos*.

na, sobretot russos, a l'avantguarda del gènere. Una curiositat: Frederica Montseny, el gener del 1937, va pronunciar-hi una xerrada centrada en l'anarquisme espanyol. És clar que si parlem del Coliseum i la Guerra Civil cal fer referència obligada al que va passar el 17 de març del 1938. Una bomba llançada per l'exèrcit feixista italià va caure sobre un camió ple de municions i de trilita que circulava per la Gran Via, just davant del cinema, i la deflagració va ser terrible. Van morir mig miler de persones. Les flames s'alçaven per sobre dels edificis i la destrucció va ser total. Des del 2003 s'aixeca just davant del teatre el memorial anomenat Encaix, obra de Margarita Andreu.

És un privilegi poder accedir a la zona tancada al públic del Coliseum, la zona superior. Són escales i passadissos que porten fins als balcons superiors i l'antiga cabina de projecció del cinema. I també fins a dos espais amb màgia. Un és l'anomenada Sala de les Lletres,

l'habitació on es guarden les lletres gegants per fer els rètols lluminosos de la façana. Amuntegades amb cura, les lletres esperen el seu torn per formar part de les paraules –de nit il·luminades– que han d'atreure l'atenció del ciutadà. Emblema insubstituïble del Coliseum, les lletres acumulen anys, carisma i tones d'història.

I just a sobre hi ha el que potser és el lloc més fascinant: la cúpula. Avui en desús –quin espai tan genial seria per a teatre i música de petit format!–, va ser l'espai que va ocupar durant els anys seixanta l'Agrupació Dramàtica Adrià Gual, dirigida per Ricard Salvat i Maria Aurèlia Capmany i que va suposar una ventada d'aire fresc dins el restrictiu panorama

teatral de l'època. Ibsen, Ionesco, Brecht, Pedroló, Brossa, Espriu i molts altres autors dramàtics europeus moderns van entrar al teatre català gràcies a la tossuderia de Salvat i Capmany i els seus alumnes. Tot sota la cúpula del Coliseum, avui centenària.

Espàrtac, Rebeca, El lleopard, Mary Poppins, El Padrí II, Gandhi, Memòries d'Àfrica... Les grans estrenes de Hollywood van continuar formant part del patrimoni del Coliseum. Va ser el crític de cinema Joan Francesc de Lasa qui, a compte del vint-i-cinquè aniversari del cinema, va deixar una sentència per a la posteritat: per molt que la ciutat canviï, per

molt que canviïn els hàbits, els equipaments, les infraestructures culturals, "el Coliseum seguirà sent el Coliseum". ●

Durant els anys 60, l'Agrupació Dramàtica Adrià Gual va ocupar la cúpula